

TEKST: LUC VANDENBOSCH / FOTO'S: ERIK VANDORMAEL

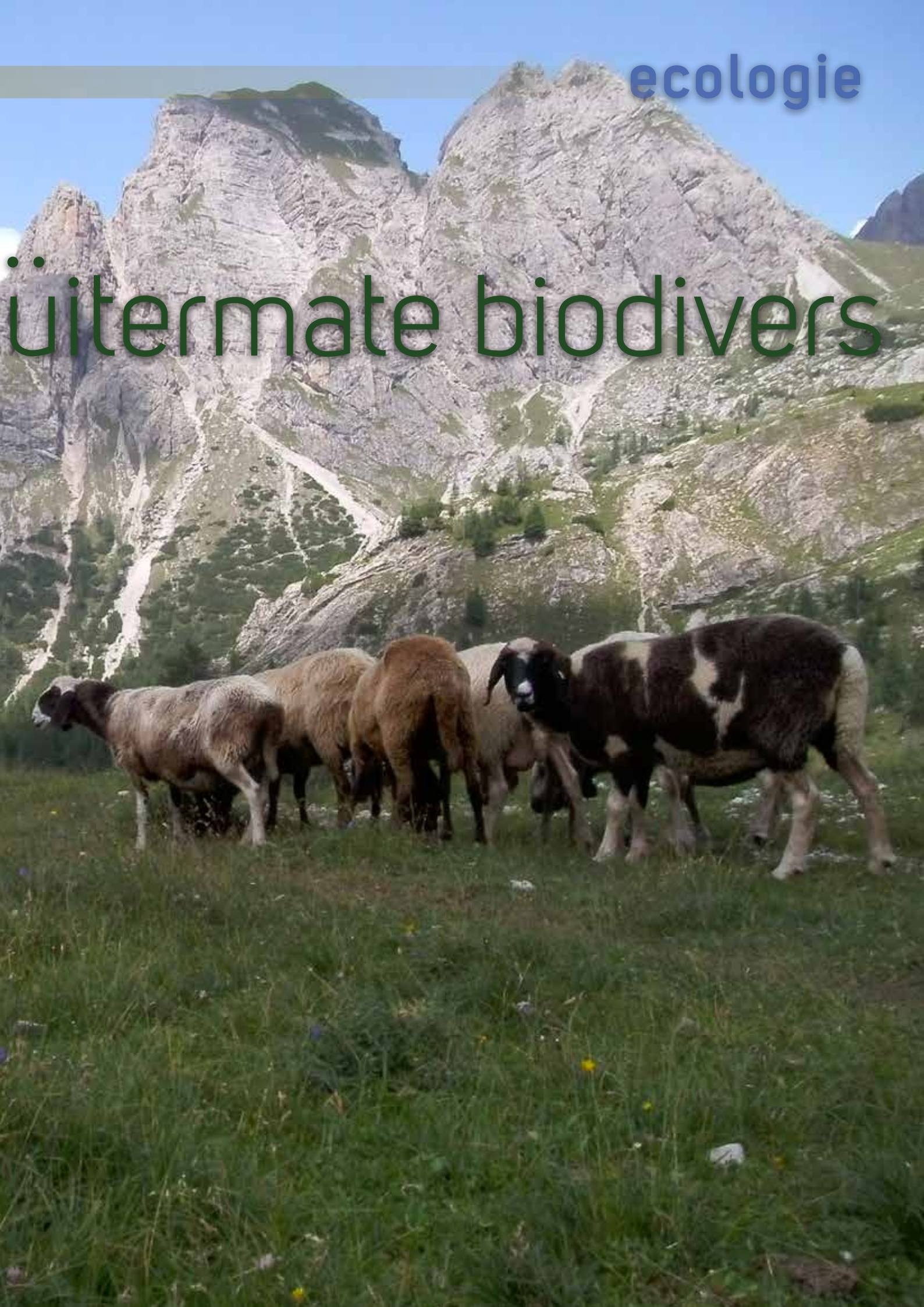
/vers van de pers . en op de koop toe

Na tien jaar 'kletteren' in Oostenrijk en Noord-Italië maakte ik de balans op van mijn Alpenflorakennis. Plaats van reflectie: de Gailtaler Alpen en de Lienzer Dolomiten. Mijn muze: Beate, Hüttenwirtin van het Kerschbaumeralm-Schutzhaus.

Hierna volgen de Tien geboden van de Groene Kletteraar, zoals ik ze praktiseerde. Oordeel zelf of de bereikte resultaten mijn strakke aanpak rechtvaardigen.

ecologie

üitermate biodivers

De verpakking – de tien geboden van de Groene Kletteraar – is zeker discutabel. Maar ik stam uit de tijd dat de catechismus (de wat?) er bij elke achtjarige zonder mededogen ingeramd werd. Zijn bemoeizucht heb ik ondertussen overboord gegoooid. De wijsheid die erin vervat zat, heb ik me eigen gemaakt.

Het eerste gebod

Derhalve, op hoop van zegen, het eerste gebod: reken niet op de bloemenkennis van de plaatselijke berggids. Die wetenschap behoort immers niet tot zijn basisvaardigheden. Trek je plan(t)! En wacht vooral niet tot je in de bergen bent. Je ontdekkingsstocht start al op verpieterde grasperken van de autostradeparkings als je het knikkende Vlas (*Linum alpinum* L.) aanschouwt. Ook de wolkenhemel bewonderen kan de vertering van je boterhammen hogelijk bevorderen, maar dat is voer voor een volgend artikel.

Het tweede gebod

Gebruik het beschikbare documentatiemateriaal ten volle, zoals brochures van toeristische diensten, wandelkaarten en internet. Ik kom nog wel eens terecht op www.uitenbuiten.nl, een fijne en toegankelijke webstek. In de meeste berghutten hangt een fotocollage met de namen van de meeste voorkomende, lokale bloemen. Ook al moet de Duitse taal telkens weer in je mond rijpen, grijp deze opportuniteit om je gids iets waardevols terug te geven.

Het vijfde gebod

Neem ruim de tijd om de bloemen in de naaste omgeving van de berghut te determineren.

Het zesde gebod

Stap voor je vertrek eens rond in je tuin en/of die van je buurman. Je zal ontdekken dat Vrouwenmantel (*Alchemilla vulgaris* L.) de favoriete Vlaamse bodembedekker is, en dat Salomonszegel (*Polygonatum* Mill.) graag schaduwplekjes opzoekt.

Het zevende gebod

Put steeds met mondjesmaat uit de bloemenhoorn des overvloeds en bepaal je eigen verwervingstempo. Na al die tijd ben ik tevreden met één à twee nieuwe ontdekkingen per bergtocht. Naast bloemen zijn er inderdaad nog andere juweeltjes te spotten. Een greep uit mijn lijstje van 2015 levert volgende ontmoetingen op: de Aardmuis (*Microtus agrestis* L.), de Alpenkauw (*Phyrhocorax graculus* L.), de Alpenmarmot (*Marmota marmota* L.), het Elzenhaantje (*Agelastica alni* L.) en de Hazelworm (*Anguidae* Gray). Geloof me, eveneens fijn gezelschap om in te vertoeven.

Het achtste gebod

Heb onderweg niet alleen oog voor de bloem, maar ook voor haar bladeren: kijk naar hun vorm en hun aanhechting aan de stengel.

Anjer (*Dianthus seguieri*)

Rhaetische papaver

Het derde gebod

Kies je bloemenbijbel op basis van twee criteria: het formaat en je kennisniveau. Gewicht en hanteerbaarheid staan buiten kijf in de rush naar boven ... en naar beneden. Inhoudelijk raad ik je aan de lat niet te hoog te leggen. De eerste jaren liep ik rond met een flinterdun boekje dat mijn reisgenoten ergens vanonder een huttenbrits opgeduikeld hadden. Toch was ik onmiddellijk gelanceerd.

Tot ieders voldoening hanteer ik sinds enkele jaren de "Alpenflora: Bloemen van Europese hooggebergten" van Xaver Finkenzeller, Tirion Natuur, 2011 (ISBN 978 90 5210 242 9).

Het vierde gebod

Staar je niet blind op de klassiekers, want ze vernauwen je blikveld dat maximum dertig centimeter aan weerszijden van het bergpad bedraagt (pauzes niet inbegrepen natuurlijk, maar dan heb je meestal andere besognes). Orchideeën zijn een categorie apart, die je niet noodzakelijk moet benoemen om hun paradijselijke charme te koesteren. En de zo geroemde Edelweiss (*Leontopodium alpinum* Cass.) daagt in grote getale op voor je er erg in hebt.

Het negende gebod

Noteer je observaties nauwkeurig in de hut en werk je notities grondig uit bij je thuiskomst.

Het tiende gebod

Heb geduld, geduld, geduld. Bloemen (leren) herkennen is een werk van lange adem en zoals onze (groot)ouders stellig beweerden: "Oefening baart kunst!" Bovendien is enige nederigheid op zijn plaats! De verscheidenheid is zo fenomenaal groot dat je bepaalde bloemen wellicht nooit zal kunnen benoemen. Geniet zonder vooringenomenheid!

Biodiversiteit

Wanneer zit je leerproces op het goede spoor? Als je begrijpt dat in de natuur alles samenhangt. Als diversiteit biodiversiteit wordt. Berm- (Ratelaar), puin- (Papaver) en tredplanten (Weegbree) spreken plots een eigen taal. Kalk krijgt een andere dan een klimtechnische betekenis. De parallellen met de Belgische flora, vooral die van de klimgebieden, worden legio: (Alpen)bosrank, (Alpen)leeuwenbek, (Alpen)vergeet-me-nietje en (Alpen)zuring. De beleving van de berg wordt nog rijker.

Zwarte vanilleorchis

De Gailltaler Alpen en de Lienzer Dolomieten: floristische schatkamers

Waarom zijn de Gailltaler Alpen en de Lienzer Dolomieten floristische schatkamers? Simpel... omwille van de kracht van bloemen. Ja, pracht met kracht, een besef dat organisch groeide in de Brenta (2006), de Stubaital (2007), het Adamellomassief (2008), de Hochstubai (2009), het Dachsteinmassief (2010), de Dolomiti Bellunesi (2011), Rätikon (2012) en de Schobergruppe (2013).

Lyrische bloemenpracht

Na de harde geboden ruim ik baan voor de lyriek, want in mijn herinneringen komt de flora waarlijk tot leven. Grasduin mee in mijn tochtverslag en ontmoet de vaste klanten, die elk jaar opnieuw van de partij zijn.

"EARTH LAUGHS IN FLOWERS..."

RALPH WALDO EMERSON (ESSAYIST, 1803 – 1882)

Gele monnikskap

"(...) Het Baardig klokje (*Campanula barbata* L.), de Blaassilene (*Sylene vulgaris* Moench/Garcke) en de Ratelaar (*Rhinanthus glacialis*) troepen samen in de berm. (...) Half ontwaakte bijen ritselen rond de Gele Monnikskap (*Aconitum vulparia* Rchb.) en de Parnassia (*Parnassia palustris* var. *palustris* L.). (...)"

Rapunzels (*Phyteuma hemisphaericum* L.) schieten als blauwe kogeltjes tussen de graszoden uit. (...) De Anjer (*Dianthus seguieri* Vill.), de Edelweiss (*Leontopodium alpinum* Cass.) en de Zwarte vanilleorchis (*Nigritella nigris* Rich.) krioelen over de alm. (...)"

"We dalen af door een oerwoud op kniehoogte, een spookspoor volgend van Alpenzuring (*Rumex alpinus* L.) en Witte nieswortel (*Veratrum album* L.). (...) Op de golvende bladeren van de Vrouwenmantel (*Alchemilla vulgaris* L.) schitteren waterparels. (...) Rhätische papavers (*Papaver alpinum*, subspecies *Papaver rhaiticum* Leresche/Nyman) zijn onze ankertjes in het schuivende puin."

"In de rotstuin van het Kerschbaumeralm-Schutzhaus lonkt het Oranje havikskruid (*Hieracium aurantiacum* L.) meewarig naar de capriolen van het Scheuzers klokje (*Campanula Scheuzeri* Will.)."

Mijn persoonlijke hitparade

"Blaasgentiaantjes (*Gentiana utriculosa* L.) bakenen ons pad naar de Ochsenlahner af. (...)" "De Veldgentiaan (*Gentianella campestris* L./Börner) kijkt ons versteend aan. (...) Eens we het trage, weloverwogen tempo te pakken hebben, zetten we onze zintuigen wagenwijd open en halen onmiddellijk een topper binnen, het Kartelblad (*Pedicularis rostrata capitata*)." Zij joegen mijn hartslag ongegeneerd de hoogte in. ▲